

KÖZÖSSÉGI TÉR, AHOL OLVASNI IS LEHET

Rottenburg könyvtára

Építész:

Bertram

Wruck,

Vojtech Bast,

Florian

Foetsch,

Kristina

Herberg,

Mirko Schaab

A digitalizáció olyan szociális, kulturális, gazdasági változásokat hozott magával, melyek újradefiniálták a könyvtár funkcióját. Az információ megfoghatatlanná, mindenütt jelenlévővé vált, nem foglal el konkrét teret, [1] a könyvtár tudást tároló és átadó szerepe háttérbe szorult, helyét átvette a kinyert anyag megértésének, feldolgozásának elősegítése. A jelentősen megnőtt információmennyiség hatására a feldolgozás módja is változik, az egyéni tanulás mellett egyre nagyobb szerep jut az egymástól tanulásnak, a tudás megosztásának, csoportmunkának, különféle szemináriumoknak, előadásoknak, konferenciáknak, akár kötetlenebb, kávé melletti beszélgetéseknek, melyek által a tudás átadásának az egyéni tanuláshoz, olvasáshoz képest sokkal gyorsabb, irányítottabb módja jöhet létre. Mindezek feltétele a közösség létrejötte és számukra megfelelő hely biztosítása. Az új rottenburgi könyvtár térfelfogásának talán ez a legfőbb erénye és tanulsága.

Rottenburg a németországi Baden-Württemberg tartományban található kisváros, könyvtára 2017-ben nyitotta meg kapuit. A tervezők – harris + kurrle architekten

bda, stuttgarteri székhelyű iroda – nyilvános találkozási pontnak szánták az épületet, [2] amely Ray Oldenburg szociológus terminológiája szerint „harmadik helyként” működik. [1] Meghatározása alapján a „harmadik hely” az otthon („első hely”) és a munkahely („második hely”) után jellemzően a közösségi tevékenységek, szórakozás, kikapcsolódás színtere. Az ilyen találkozási pont alapvető követelménye, hogy könnyen megközelíthető legyen, mindenki előtt nyitva álljon, sokan tartózkodjanak benne, ne kihalt, sivár, hanem pezsgő helye legyen a városnak. A sokszor kereskedelmi funkcióhoz, fogyasztáshoz kötődő épületek mellett, mint a kávézók, plázák, sétálóutcák, egyre több kulturális intézmény is ebbe a kategóriába sorolható, rendelkezik tudatosan kialakított effajta terekkel. Különösen fontos ez a Rottenburghoz hasonló kisvárosok könyvtárai esetében, ahol ezek a funkciók korábban nem voltak jelen, vagy méretük, elhelyezkedésük okán sokkal kisebb szerepük volt a település életében. A rottenburgi könyvtár példáján keresztül arra szeretnénk felhívni a figyelmet, hogy a „harmadik hely”-re jellemző épületen belüli erős korlátozások elhagyása mi-

ként nyitja meg, teszi elérhetővé és vonzóvá a könyvtárat a publikum számára, azaz mennyiben jelent ez fordulatot e középülettípus építészeti téralakításában.

A könyvtár a település központjában, a város folyóparti sétányával párhuzamosan futó sétálóutcájának elején, a buszforduló közvetlen közelében, a középkori városközpont és a püspöki palota között található. [2] Két utca találkozásánál, saroktelken helyezkedik el, mind alaprajzával, mind tömegformálásával illeszkedik a városrészbe. Alaprajzi mozdulatainak köszönhetően az épület és hátsó szomszédjai között állandó szélességű

gyalogút marad, a sétálóutcán lévő törése pontosan kijelöli a könyvtár megérkezési pontját. Az épület változó ereszmagasságai biztosítják a püspöki palota magasabb tömege és a promenád középkori házainak magasságkülönbségei közötti átvezetést.

A tömegformáláshoz hasonlóan belső elrendezése is tiszta, funkcionális. Az egyes szinteket középső nagy, egybefüggő, nyitott terek, valamint oldalról hozzájuk kapcsolódó függőleges közlekedőmag, míg a másik oldalról zárt kiszolgálóhelyiségek alkotják. Az alsó szint kialakításában a környező városi térrel létrejövő szoros kapcsolat a meghatározó. Az itt lévő, a megérkezéshez köthető funkciókon kívül, mint a recepció, mosdóblokk és szekrényes rendszerű ruhatár, egy kávézó is helyet kapott, mely jó idő esetén a sétálóutca felé bővül, illetve különféle rendezvények helyszínéül is szolgál. A földszinttől fölfelé egyre csöndesebb, nyugodtabb funkciók

találhatók. Az első emelet a gyerekeké, a könyvespolcok között különféle játékokkal, kuckókkal. A második emelet funkcionálisan a legösszetettebb, olyan, mint egy klub, itt van lehetőség csoportmunkára, valamint a könyvespolcok között egy kis előadószooba is leválasztható. A harmadik emelet alapvetően a tanulás helye, míg a negyedik, tetőtéri emelet a nyugodt olvasásé. Az épület így a pezsgő városi térből fokozatosan vezeti át a látogatót a legfelső szint nyugodt, csöndes nappali szobához hasonló teréig.

A könyvtár egyik legnagyobb előnye, hogy az idősebb korosztály mellett képes bevonzani és bent is tartani a fiatalokat. Ehhez azonkívül, hogy rendkívül frekvenciált helyen található, külső burkolatának kialakítása is nagyban hozzájárul. Homlokzata egyszerű téglaszínű vakolt felület, melyen keresztül az épület minden irányba nagy, kirakatszerű ablakokkal nyit. Az ablakok egyértelműen meghatározzák az épület viselkedését, általuk erős vizuális kapcsolat alakul ki a belső terek és a közvetlen környezet között. A közeli gimnáziumból kiözönlő gyerekek ezeken az ablakokon keresztül kommunikálnak egymással, látják társaik bent tevékenységét, ők is bekíváncskoznak.

Nagyrészt az épület bútorozásának köszönhető, hogy a térben hosszabb időt is eltöltenek a látogatók. Az ablakok belső parapetjai ablakfülkéként működnek a második emeletig, párnákkal kényelmes ülőhelyként funkció-

A nagy, kirakatszerű ablakok betekintést engednek a könyvtár működésébe

Az épület tömegének törései reagálnak a környező épületek alaprajzi és magassági viszonyaira

A kávézó nagyméretű nyílászáróinak köszönhetően mind a recepció, mind az utca felé bővíthető, ezáltal kisebb rendezvények számára is megfelelő helyet nyújt

Az utcáról is látható, ülőhelyet nyújtó ablakkávák vonzzák a helyi fiatalokat (belső kép)

nálnak. A kávénak dőlve védett helyet biztosítanak, itt ülve mind a sétálóutcára, mind a belső térre rálátni. Ezek a legnépszerűbb helyek, a tanítás befejeztével nem lehetett üres ablakot találni. A második emeletről fokozatosan alábbhagy a könyvtár zsongása, a könyvtárosok az ablakfülkékbe is könyveket helyeztek, a fülkékben üldögélő, beszélgető, nevetgélő tinik itt már túl hangosak lennének. A tetőtérben már csak két ablak van, a fény ezeken kívül a felülvilágítókon keresztül jut be, azáltal sokkal zártabb, befelé forduló teret eredményez. Ez a kialakítás megfelelő privát zónát létrehozva az elmélyült olvasáshoz biztosít megfelelő teret.

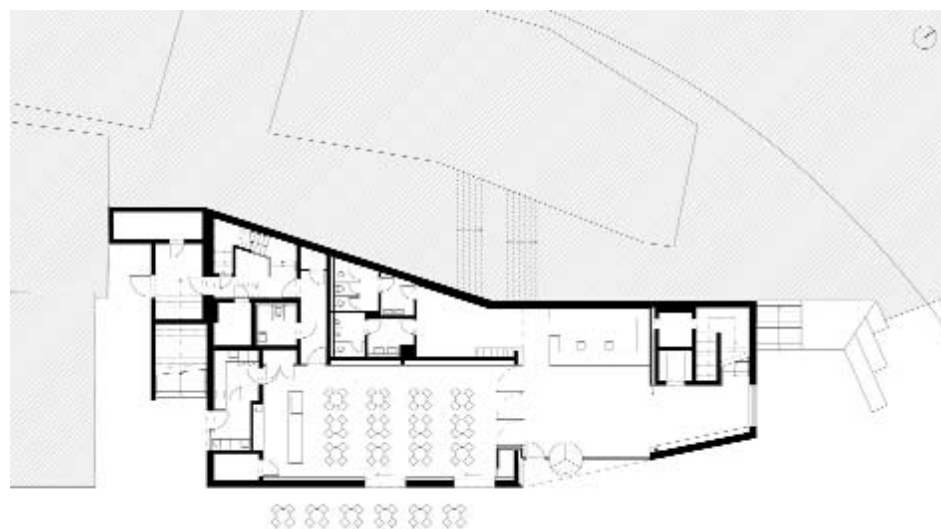
Az ablakok által biztosított ülőfelületeken kívül a polcok között létrejövő védett területeken sok más ülőhely is található, melyek kialakítása az adott terület funkciójának megfelelő. Az izgalmasabb, kényelmesebb fotelok a legnépszerűbbek. A mozgatható ülőhelyek, forgószékek egyszerű megoldások, de már ezek is szabadságot

adnak, az egyik ilyen, szőnyegen helyet kapó bútorcsoportot elfoglaló társaság pillanatok alatt egymás felé fordíthatja a kiválasztott székeket. Ottjártamkor a szokásos asztal-szék kombinációknál voltak a legkevesebben.

A társadalmi-kulturális változások következtében a könyvtárakban egyre meghatározóbbá válnak a közösségi tevékenységek, ezáltal az intézménynek több – korábban nem jellemző – problémára kell választ adnia. A Rottenburghoz hasonló kisvárosok esetén a legnagyobb kihívást a megfelelő létszámú társaság összehozása, az épület megfelelő látogatottságának elérése jelenti. A város méretéből fakadóan az épületben alapvetően nem lesznek sokan, ahogy Jan Gehl is felhívta rá a figyelmet, kevesebb embert jobb kevesebb helyiségbe, egy szintre sűríteni, mint több helyiségben és emeleten szétosztani. Mások jelenléte, tevékenysége ösztönzően hat az emberekre, ezáltal az egy helyre szervezett események öngerjesztő folyamatot indítanak el. [3] A helyszín adottságai-

A földszinti alaprajz

Az épület keresztmetszete

ból fakadóan az épület kis alapterületéhez képest sok szintre tagolódik, azonban azáltal, hogy a belső terek kapcsolódása nyüzsgő, nyitott, és a meghittebb zárt terek között szinte észrevétlenül vezet át a látogatókat, lehetőséget teremt a különböző korú, igényű emberek találkozására, közben elkerülhetővé válik, hogy a különféle tevékenységek egymást zavarják. A könyvtárban a társasági események helyeivel egy térben, azt alakítva, kiegészítve vannak jelen a könyvek, így minden korosztály megtalálhatja, amit keres. Az idősebb generáció tagjai sok esetben inkább csendben olvasnak, cd-k közt válogatnak, míg a fiatalokat, gyerekeket a társaság, a játékok, az izgalmas, sokszor játszótéryszerű berendezés, a digitális eszközök vonzzák, a könyveket legtöbbször kézbe sem veszik.

A változás oka azonos, az általa generált problémák és az azokra adható válaszok a település méretének, lakosai számának függvényében eltérőek lehetnek. A nagyvárosi könyvtárak tervezése során az emberek becsábításának és benntartásának problémája sokkal kevésbé meghatározó, mint a kisvárosi épületek esetén. A könyvtár látogatóinak, azáltal az itt létrejövő tevé-

kenységek, események száma és előfordulásuk gyakorisága is sokkal nagyobb, ezáltal előtérbe kerül a nagy terek zajos környezetének problémája.

A település méretétől függetlenül az emberek szórakozásának, pihenésének, társasági életének helyszínéül szolgáló, életükben betöltött „harmadik hely” palettáján megjelenő kulturális intézményekben, mint a könyvtárakban, a látogatók a kultúrával közvetlenül és a kötődő események, tevékenységek hatására közvetett módon is találkoznak. Így kitágul világképük, a kapcsolataik ápolása közben állandóan jelen lévő ismeretanyag formálja közösségüket.

Rottenburg könyvtára rövid idő alatt a kisváros fontos épületévé vált: látogatóinak közösségi teret nyújtva a könyvtárfunkciót átértékeli, továbbfejleszti, így a jövő nemzedékek számára is vonzóvá teszi.

Deichler Tímea

A tetőtér nyugodt,
nappali szobára hasonlító tere

Irodalom / References

- [1] Bonet, Ignasi: *Innovative architecture for contemporary library*, Barcelona Provincial Council, 2017, DOI: <https://dx.doi.org/10.1344/BiD2017.38.4> [utolsó belépés: 2019-05-19].
- [2] Wruck, Bertram – Bast, Vojtech – Foetsch, Florian – Herberg, Kristina – Schaab, Mirko: „City Library Rottenburg”, *Archdaily* [online], hozzáférhető: <https://www.archdaily.com/891897/city-library-rottenburg-harris-plus-kurle-architekten-bda> [utolsó belépés: 2019-04-23].
- [3] Gehl, Jan: *Élhető városok*, Terc Kiadó, Budapest 2014, p 65.

Építész: Bertram Wruck, Vojtech Bast, Florian Foetsch, Kristina Herberg, Mirko Schaab (harris + kurle architekten bda)

Épített:

Stadt Rottenburg am Neckar

Projektfelelős: Bertram Wruck

Tájépítész: Schmid, Treiber, Partner Freie

Landschaftsarchitekten BDLA

Gépészet:

Heimann Ingenieure GmbH

Statika: Reck+Gass

Ingenieurgesellschaft für Bauwesen

Konyhatechnika:

Edgar Fuchs GmbH

Tűzvédelem: Planungsgruppe Kuhn GmbH & Co.KG

Épületfizika: TEB GmbH

Költségvetés-kiírás: Vermessung Wellhäußer

Fotó: Roland Halbe

A b s t r a c t s

WESSELÉNYI-GARAY, Andor – EMRESZ, Adrienn: BUTTERY SHADE

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 4 (2019), pp 8-17, DOI: 10.33268/Met.2019.4.1

EIFFEL WORKSHOP IN THE RENOVATED NORTHERN VEHICLE REPAIR SHOP,
BUDAPEST, HUNGARY

ARCHITECT: MIKLÓS MAROSI

As industrial functions change their respective buildings often lay abandoned, as is the case for this Budapest rolling stock repair workshop, now operating workshop. The spaces left behind no longer have the capacity to serve an industrial function, but the architecture suggests a grand potential. Why not restore the building to serve as a transport museum and Operating Workshop. The spaces provided are perfect for both functions, social gathering and cultural identity.

DEICHLER, Tímea: A COMMUNITY SPACE, WHERE ONE CAN ALSO READ

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 4 (2019), pp 18-21, DOI: 10.33268/Met.2019.4.2

ROTTENBERG LIBRARY, ROTTENBURG, GERMANY

ARCHITECTS: HARRIS and KURRLE ARCHITEKTEN

Digital storage of information has transformed how libraries function creating a new opportunity for communication across the generations. Older visitors may prefer to read books in relative silence whilst the younger might opt for digital entertainment, films, games and music. This library has been developed as a social, public space which caters to all tastes in information use described by its designers as a "third" type of space. The "first" being home, the "second" work and the "third" a social/cultural space. The reality being a building which functions as a home from home where one could also work towards building a better society.

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 4 (2019), pp 22-27, DOI: 10.33268/Met.2019.4.3

LIBRARY OODI, HELSINKI, FINLAND

ARCHITECTS: ALA ARCHITECTS

Designed with longevity in mind, expected to last at least 150 years, this library complex is planned on three levels which have been made ready for future adaptations by means of suspended floors and ceilings separated by intelligent wall systems. Functioning as a conventional library, digital information hub, theatre space and temporary workshop this facility should be able to host 10 thousand people daily. Designed as a 100 metre long bridge, access to this building is possible from three important directions: the main railway station, parliament and thirdly a large urban square. The concept being to develop the Finnish culture for sharing information, meeting in public and creating almost residential scaled spaces.

CSANÁDY, Pál: LESSONS FROM THIS YEAR'S MIES VAN DER ROHE AWARDS

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 4 (2019), pp 28-31, DOI: 10.33268/Met.2019.4.4

TOWER BLOCK RENOVATION, GRAND PARC, BORDEAUX, FRANCE

ARCHITECTS: LACATON, VASSAL, DRUOT and HUTIN

Taking a 1960s residential block and adding a two metre wide conservatory and 1 metre wide balcony to all floors has challenged the idea that the Mies Van Der Rohe Award is usually presented to elitist projects. This building had in previous years been renovated to allow for better thermal performance meaning the actual quality of life was not vastly improved. The addition of the new balconies and conservatory has allowed its occupants to have better quality of space, improved natural ventila-

tion and better climatic control. Possibly establishing a guideline for how to renovate residential housing blocks.

DÉNES, Eszter: THE SOUL OF THE CITY

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 4 (2019), pp 32-37, DOI: 10.33268/Met.2019.4.5

NEW LIBRARY, MAKÓ, HUNGARY

ARCHITECTS: IMRE MAKOVECZ and JUDIT GERENCSE SZENTE-VARGÁNÉ

Makó has already established itself as a city fitting the idea of "Makó for Makovecz" and finally the library envisioned by this master architect has been realised. Faithfully undertaken by architects who worked alongside him to complete this organic architectural entity. Adding to the fact that an estimated 40 thousand visitors come to visit this cultural centre. Architecture forming a strong part of this city's soul and character.

NETTSTEIN, Domonkos: THE LAVENDER LEANNESS

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 4 (2019), pp 38-41, DOI: 10.33268/Met.2019.4.6

AVIC CENTRE, TIHANY, HUNGARY

ARCHITECT: PÉTER VÉR

As tourism in the Balaton area develops so does the need for a greater diversity of attractions. During the last decade Tihany has established itself as a centre for lavender farming and the associated offshoot industries, dried flowers, perfume and food products to name a few. Here an existing building has been restored, adapting it to serve as place for "craft" manufacturing of beauty products, whilst handing over the space to the local government as office space.

ÁRÉ-NAGY, Orsolya: PRIVATE-PROTECTION OF MONUMENTS

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 4 (2019), pp 42-45, DOI: 10.33268/Met.2019.4.7

HARIS PARK at MARCZIBÁNYI SQUARE, BUDAPEST, HUNGARY

ARCHITECTS: MÁRTON KOVÁCS and SÁNDOR GÖCSEI

Originally developed as the Member's Gun Club of Budapest and shooting range this somewhat romantically styled building has been through many incarnations, none of them long lasting or very successful. Eventually the Haris family has taken hold of this unique opportunity to redevelop the German neo-Renaissance styled building and its grounds to create a new dining experience and social hub, knowing that the original architectural style of this place forms the key to its success. What makes this project unusual is the desire of a private investor to secure the cultural identity of a city's monumental building to secure a business vision.

SÁGHI, Attila: RE. PURPOSE.

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 4 (2019), pp 46-49, DOI: 10.33268/Met.2019.4.8

THE NEW AGE OF LISTED BUILDING RESTORATION

The current trend for restoration of historic buildings has many lessons for the architectural profession and public alike. The worst example being to leave a building to decay due to lack of function. Then come problems of bad use of space, followed by overloading a building with too many ideas or uses. The lesson being how to avoid these mistakes and generate a valid use for these buildings which respects their historic value, building fabric and contemporary use patterns.